

cròniques en clau de sol i plàstica
per Antonio Gascó

El mar d'Angèlica Sos, un inèdit àmbit de sensacions

'El pliegue del sentir, del sentir' s'exhibeix
al Centre Melchor Zapata de Benicàssim

Vaig assistir a la inauguració d'Angèlica Sos en la sala Melchor Zapata de Benicàssim. No havia tingut opció de veure les obres exhibides, amb anterioritat. Em van parèixer d'una suggestiva exquisit i lúcid concepte plàstic les peces de la planta baixa, però... vaig arribar al pis alt i allí es va produir la catarsi. Ja en la pujada per l'angosta i fosca escala, en el blanc llenç de la paret frontal del replanell, una àmplia ombra suggeria un esbalaïdora randa d'il·lusionística aparença, resultat de la projecció d'una màgica onada de cristallina cabellera que ocupava tot l'espai de l'estada. El mite de la caverna de Plató es dimensionava en tota la seua misteriosa i puixant referència, així com els conceptes sensorials de Tanizaki sobre la transcendència etèria de l'ombra. La impressionant al·legoria del mar, suposava un prodigi d'arquitectura escultòrica suspesa en l'aire, que desafiava a un singular combat d'esgrima a la llei gravitatòria de Sir Isaac

Newton. Màgia científica de la què seduïx i sorprèn. Una cabellera de cristallines i translúcides melenes, incentivada per una il·luminació precisa per a arrancar fulgors i arc iris de reflexos, es mostrava davant dels meus ulls. Una al·legoria del mar en homenatge a una població que té en el mar el seu mig de vida. Era la lògica explicació. Però eixe interès no era el final. Ben al contrari, era el principi, el principi d'una sèrie de sen-

«L'artista va titular l'obra en memòria a una frase de Josep Mª Esquirol»

sacions transfigurades que, immediatament, em van connectar amb la música: la grandesa de la instal·lació em va portar a l'arravatador inici de la primera simfonia de Brahms; el ritme cadenciós de l'onada a «la nau de Simbad» de Scheherazade de Rimsky Korsakov; la sensualitat de l'entorn a *La mer* de Debussy i els fulgors policroms i transparències de l'heterogènia cascada flamant, a Ravel a través dels arpegis pianístics d'*Une barque sur l'océan* i *Ondine*. Els sons revertien a la meua ment sensacions noves que brollaven de la màgica arquitectura de llum i transparència.

POEMES I EVOCACIONS ARTÍSTIQUES
Embadalit en sensacions d'escolta contemplativa, va esdevindre la poesia. Bécquer (hui fa cursi citar-ho. M'importa un blet): «Gigante ola que el viento/ riza y empuja en el mar/ y rueda, pasa y se ignora/ qué playa buscando va». El mariner Juan Ramón de *Mar de pintor*: «Llego a tu fin, más arena./ Llegas a mi fin, más agua». Salinas «Si no es el mar es su imagen/ su

estampa, vuelta en el cielo». També vaig trepitjar un mar en el sòl d'onades manses, de camins xafats amb peus descalços en la vida com argumentava Machado: «Pasar haciendo caminos/ caminos sobre la mar», i... Hierro, Benedetti, Owen, o Storni «Mar yo soñaba ser com tu eres». Perquè l'obra és un cabal de somnis apresos com demanava Neruda: «Necesito del mar porque me enseña/ no sé si aprendo música o conciencia/ no sé si es ola sola o ser profundo/ o solo ronca voz o deslumbrante».

Teixes sensacions em van acompanyar en el meu comiat. I vaig tornar, vaig tornar perquè necessitava emparellar l'obra amb el passat i el present de l'art. M'ho demanava una gana de valoració de conceptes. I vaig vore que la desmaterialització de l'escultopintura d'Angèlica, a més, s'inhibia de Turner, Bierstadt, Sorolla, Aivazovsky, Manet, Monet, Homer... per a establir un llenguatge propi que implicara en l'espai translúcid al propi contemplador. En eixe sentit he d'assenyalar que m'agrada obrir els ulls davall de l'aigua quan nade, sentint-me viu en un mig insòlit i les transparències de la artista me portaven a eixe món propi i diferent dels actuals llenguatges de l'escultura de Romeki, Muir, Shin, Blaker i Desomma, sens dubte més convencional, encara que tots inspirats en eixa màgica onada d'Hokusai d'aigües espurnejants que han esguitat a tots (Angèlica inclosa) els que han abordat amb posterioritat el tema.

METÀFORA I FILOSOFIA

I de la plasticitat a la metàfora: El mar infinit guarda símbols polisèmics que excitaven la meua

curiositat d'identificació i revelat. Origen de la vida, transformació i renaixement. Reflexe de l'existència, i de les fluctuacions dels desitjos i sentiments. Metàfora de passions indefinides i insondables. Albirar d'allò que s'ha desconegut en un horitzó inabastable. I del símbol a la filosofia en un pla conceptual i raonat

L'artista castellanenca va titular l'obra *El pliegue del sentir, del sentir* en memòria a una frase del seu filòsof de capçalera Josep Maria Esquirol, qui al seu torn va arreplegar el concepte de Gilles Deleuze com este al seu torn ho va fer de Gottfried Leibniz (els nivells de la matèria i l'esperit). El plec uneix dos sensacions: les onades a parixes, traslluen eixe frunzit de sensibles percepcions que vinculen els humans que cerquen aliviar el calor canicular, en un propòsit de concòrdia feliç, molt semblant a la «juntura» què va portar a Friedrich Schiller a redactar el seu *An die Freude*, glorificat per Ludwig van Beethoven en el quart moviment de la seua última simfonia, amb l'interès de fraternitzar a tots els sers en el sublim plec immaterial i abstracte de la música.

I totes les vegades vaig descendir i vaig contemplar, amb escrupolositat i fervor, la resta de les peces de l'exposició de Benicàssim amb detalls exquisits que afluïxen a la gran obra que embelesa en la primera planta. Detalls pletòrics de caràcter d'intenció i de revelada fantasia. I és que vaig pensar: no per què existísca *La Walquíria* de Richard Wagner cap menysprear la *Butterfly* de Giacomo Puccini. ■

Al·legoria. El mar infinit guarda símbols polisèmics: origen de la vida, transformació i renaixement.

Detalls. L'obra d'Angèlica està realitzada amb una resina especial.